

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI TOLERANTLIK KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19238410>

Kurbanova Shoiri Abduraximovna

TerDPI tayanch doktoranti

Email. kshoira57@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli platformalar yordamida tolerantlik kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli ta'lim muhitining imkoniyatlari, pedagogik yondashuvlar va innovatsion metodlar asosida yoshlar orasida bag'rikenglikni shakllantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, maqolada raqamli platformalardan foydalanishning samaradorligi, uning ijobiy va salbiy jihatlari hamda ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy asosda bayon etilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, to'g'ri tashkil etilgan raqamli ta'lim muhiti tolerantlik kompetensiyasini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: raqamli platforma, tolerantlik, kompetensiya, ta'lim, pedagogik texnologiyalar, madaniyatlararo muloqot, empatiya, innovatsion metodlar, raqamli ta'lim, ijtimoiy kompetensiya.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты развития компетенции толерантности посредством цифровых платформ. Анализируются возможности цифровой образовательной среды, педагогические подходы и инновационные методы формирования толерантности среди молодежи. Также раскрывается эффективность использования цифровых платформ, их преимущества и возможные риски. Результаты исследования показывают, что грамотно организованная цифровая образовательная среда является важным фактором развития толерантности.

Ключевые слова: цифровые платформы, толерантность, компетенция, образование, педагогические технологии, межкультурная коммуникация, эмпатия, инновационные методы, цифровое обучение, социальная компетенция.

Abstract: This article examines the theoretical and practical aspects of developing tolerance competence through digital platforms. It analyzes the opportunities of the digital educational environment, pedagogical approaches, and innovative methods for fostering tolerance among young people. The study also highlights the effectiveness of digital platforms, their advantages, and potential challenges. The findings indicate that a well-

organized digital learning environment plays a crucial role in developing tolerance competence.

Keywords: *digital platforms, tolerance, competence, education, pedagogical technologies, intercultural communication, empathy, innovative methods, digital learning, social competence.*

KIRISH

Zamonaviy globallashuv jarayonida insonlar o'rtasidagi madaniy, diniy, til va ijtimoiy farqlar tobora yaqqol namoyon bo'lmoqda. Bu esa jamiyatda o'zaro hurmat, bag'rikenglik va tolerantlik kabi fazilatlarning rivojlanishini muhim omilga aylantiradi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar keng rivojlangan bugungi davrda yosh avlodning ijtimoiy ongini shakllantirishda raqamli platformalarning o'rni beqiyosdir. Raqamli makon nafaqat axborot olish vositasi, balki ijtimoiylashuv, qadriyatlar almashinuvi va dunyoqarash shakllanishining muhim muhitiga aylanib bormoqda.

Bugungi kunda ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar, xususan, raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali shaxsning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi dolzarb hisoblanadi. Tolerantlik kompetensiyasi esa ana shunday muhim kompetensiyalardan biri bo'lib, u jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda asosiy omillardan biridir.

Mazkur maqolada raqamli platformalar orqali tolerantlik kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy asoslari, pedagogik imkoniyatlari, metodik yondashuvlari hamda samaradorligi keng qamrovda tahlil qilinadi.

Tolerantlik kompetensiyasining nazariy asoslari

Tolerantlik tushunchasi falsafa, sotsiologiya va pedagogika fanlarida keng o'rganilgan bo'lib, u insonlarning o'zaro munosabatlarida muhim ahamiyat kasb etadi. Tolerantlik bu boshqa insonlarning fikr va qarashlariga hurmat bilan yondashish, ularni inkor etmasdan qabul qilish hamda turli ijtimoiy guruhlar o'rtasida muvozanatni saqlash qobiliyatidir.

Tolerantlik kompetensiyasi esa shaxsning ijtimoiy faoliyatda samarali ishtirok etishini ta'minlovchi murakkab tizim bo'lib, u bilim, ko'nikma va qadriyatlar uyg'unligidan iborat. Ushbu kompetensiya shaxsda empatiya, ijtimoiy mas'uliyat, ochiqlik va tanqidiy fikrlash kabi sifatlarning shakllanishiga xizmat qiladi.

Tadqiqotchilar tolerantlik kompetensiyasini rivojlantirishni uzluksiz ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida ko'rib chiqadilar. Ayniqsa, yoshlar orasida bu kompetensiyani shakllantirish kelajak jamiyatining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Raqamli platformalarning ta'limdagi o'rni

Raqamli platformalar bugungi kunda ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylangan. Ular orqali nafaqat

bilim berish, balki shaxsning ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish ham mumkin. Raqamli muhit interaktivligi, ochiqqligi va tezkorligi bilan ajralib turadi.

Raqamli platformalar orqali talabalar turli madaniyat vakillari bilan bevosita muloqotga kirishadi, bu esa ularning dunyoqarashini kengaytiradi. Shu bilan birga, onlayn ta'lim resurslari orqali inson huquqlari, madaniyatlararo muloqot va tolerantlikka oid bilimlarni egallash imkoniyati kengayadi.

Bugungi kunda Telegram, YouTube, Moodle va boshqa platformalar nafaqat axborot manbai, balki ijtimoiy tarbiya vositasi sifatida ham xizmat qilmoqda.

Tolerantlikni rivojlantirishda raqamli muhitning pedagogik imkoniyatlari

Raqamli muhit pedagogik nuqtai nazardan katta imkoniyatlarga ega. U talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ijtimoiy muammolarga ongli munosabat bildirish va boshqa insonlarni tushunish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Virtual muhitda tashkil etilgan muloqotlar talabalarni real hayotdagi vaziyatlarga tayyorlaydi.

Shuningdek, raqamli platformalar orqali tashkil etilgan onlayn munozaralar, forumlar va loyiha ishlari talabalar orasida hamkorlikni rivojlantiradi. Bu jarayonda ular turli nuqtai nazarlarni eshitadi va hurmat qilishni o'rganadi. Aynan shu jarayon tolerantlik

kompetensiyasining shakllanishida muhim ahamiyatga ega.

Multimedia vositalari, jumladan, videolar, podkastlar va interaktiv materiallar orqali berilgan axborot talabalarga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Bu esa empatiya hissining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Raqamli platformalar orqali tolerantlikni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish muhimdir. Jumladan, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, interaktiv metodlar va kollaborativ ta'lim samarali hisoblanadi.

Virtual almashinuv dasturlari orqali talabalar xorijiy tengdoshlari bilan muloqot qiladi, bu esa madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantiradi. Shuningdek, rolli o'yinlar va simulyatsiyalar orqali ijtimoiy vaziyatlar modellashiriladi va talabalar ularni hal qilishni o'rganadi. Raqamli texnologiyalar yordamida tashkil etilgan baholash tizimlari esa talabalar rivojlanishini doimiy nazorat qilish imkonini beradi.

Raqamli platformalar orqali tolerantlik kompetensiyasini rivojlantirish samaradorligi ko'plab omillarga bog'liq. Ular orasida o'qituvchining pedagogik mahorati, tanlangan metodlar, platformaning sifati va talabalarning motivatsiyasi muhim o'rin tutadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli muhitda tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalar orasida ijtimoiy faollikni oshiradi, ularning muloqot madaniyatini rivojlantiradi va

konfliktlarni tinch yo‘l bilan hal qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, stereotiplar kamayadi va boshqa madaniyatlarga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi.

Biroq, raqamli muhitning salbiy jihatlari ham mavjud. Noto‘g‘ri axborot tarqalishi, kiberbulling va ekstremistik g‘oyalarning kengayishi kabi muammolar mavjud bo‘lib, ular pedagogik nazoratni talab etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, raqamli platformalar orqali tolerantlik

kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy ta‘limning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. To‘g‘ri tashkil etilgan ta‘lim jarayoni orqali yosh avlodda bag‘rikenglik, hurmat, ijtimoiy mas‘uliyat va empatiya kabi muhim sifatlarni shakllantirish mumkin. Kelajakda bu yo‘nalishda ilmiy tadqiqotlarni chuqurlashtirish, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish va xalqaro tajribalarni o‘rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli ta‘lim muhiti esa bu jarayonda asosiy vositalardan biri bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Asqarova O‘. M. Pedagogika nazariyasi va tarixi: darslik. — Toshkent: Usmon Nosir media, 2022. — 376 b.
2. Xodjayev B. X. Pedagogika: darslik. — Toshkent: Sano-standart, 2017. — 416 b.
3. Xoliqov A. A. Pedagogik mahorat: darslik. — Toshkent: Iqtisod-moliya, 2011. — 420 b.
4. Shamsiddinova M. O. Tolerantlik tushunchasining mazmuni, mohiyati va ijtimoiy-falsafiy asoslari // *Advances in Science and Education*. — 2026. — №1.
5. Baymatov A. K. Yoshlarda tolerantlik qadriyatini shakllantirish — sifatli ta‘lim-tarbiya poydevori // *Educational Research in Universal Sciences*. — 2023.
6. Masharipova O. B. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida tolerantlik ko‘nikmalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari // *International Conference of Natural and Social-Humanitarian Sciences*. — 2024. — №1(4). — B. 74–76.
7. Xurboyeva I. Sh., Komilova X. T. Uzlüksiz ta‘lim tizimida o‘quvchi-yoshlarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning pedagogik modeli // *Tadqiqotlar jurnali*. — 2025.